

04

EU-MIDIS

Έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις μειονότητες και τις διακρίσεις

Ελληνικά

2010

Έκθεση «Εστίαση στα δεδομένα» Επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων και μειονότητες

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA)

EU-MIDIS

ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Τι είναι η EU-MIDIS;

EU-MIDIS είναι το ακρωνύμιο της «European Union Minorities and Discrimination Survey» (Έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μειονότητες και τις διακρίσεις).

Είναι η πρώτη έρευνα σε επίπεδο ΕΕ που απευθύνεται σε μετανάστες και εθνοτικές μειονότητες με θέμα τις διακρίσεις και τις εγκληματικές ενέργειες που βιώνουν στην καθημερινή τους ζωή.

Δεδομένου ότι πολλά περιστατικά διακρίσεων και θυματοποίησης δεν καταγγέλλονται και ότι τα δεδομένα που συλλέγονται επί του παρόντος σχετικά με τις διακρίσεις και τη θυματοποίηση μειονοτικών ομάδων είναι σε πολλά κράτη μέλη περιορισμένα, η EU-MIDIS παρέχει τα πλέον ολοκληρωμένα μέχρι σήμερα στοιχεία σχετικά με την έκταση των διακρίσεων και της θυματοποίησης των μειονοτήτων στην ΕΕ.

Στην έρευνα μετείχαν συνολικά 23.500 μετανάστες και μέλη εθνοτικών ομάδων, λαμβάνοντας μέρος σε διά ζώσης συνεντεύξεις με ερωτηματολόγια και στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ το 2008.

Σε δέκα κράτη μέλη πέρασαν από συνέντευξη άλλα 5.000 άτομα που ανήκουν στην πλειονότητα του πληθυσμού και ζουν στις ίδιες περιοχές με τις μειονότητες, με σκοπό την καλύτερη σύγκριση των αποτελεσμάτων σχετικά με ορισμένες βασικές ερωτήσεις.

Κάθε συνέντευξη διήρκεσε από 20 λεπτά μέχρι μία ώρα και περιελάμβανε αναλυτικές ερωτήσεις.

Η τέταρτη έκθεση της σειράς «Εστίαση στα δεδομένα»

Η παρούσα έκθεση εστιάζει στις εμπειρίες των ερωτηθέντων από επιτόπιες εξακριβώσεις στοιχείων, περιλαμβανομένων των επιπέδων εμπιστοσύνης στην αστυνομία. Πρόκειται για την τέταρτη έκθεση της σειράς εκθέσεων της EU-MIDIS με τίτλο «Εστίαση στα δεδομένα», οι οποίες επικεντρώνονται σε συγκεκριμένα αποτελέσματα της έρευνας.

Οι εκθέσεις της σειράς «Εστίαση στα δεδομένα» της EU-MIDIS παρέχουν απλώς ένα «στιγμιότυπο» συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της έρευνας και αποσκοπούν στην εξοικείωση του αναγνώστη με τα βασικά της πορίσματα.

Τον Δεκέμβριο του 2009 δημοσιεύθηκε μια ολοκληρωμένη έκθεση βασικών αποτελεσμάτων της EU-MIDIS, στην οποία παρατίθενται πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τη δειγματοληψία και την τοποθεσία των συνεντεύξεων σε κάθε κράτος μέλος, σε συνδυασμό με αναλυτικά πορίσματα σε διάφορους τομείς που καλύπτει η έρευνα.

Όλες οι εκθέσεις της έρευνας διατίθενται στον δικτυακό τόπο του Οργανισμού (<http://fra.europa.eu/eu-midis>):

- Εστίαση στα δεδομένα 1: οι Ρομά,
- *Data in Focus - Report 2: Muslims* (Εστίαση στα δεδομένα 2: οι Μουσουλμάνοι),
- *Data in Focus - Report 3: Rights Awareness and Equality Bodies* (Εστίαση στα δεδομένα 3: επίγνωση των δικαιωμάτων και φορείς ισότητας),
- *EU-MIDIS: Main Results Report* (EU-MIDIS: έκθεση βασικών αποτελεσμάτων),
- Η EU-MIDIS με μια ματιά – εισαγωγή στην έρευνα,
- *Technical report* (Πλήρης τεχνική έκθεση),
- *Survey questionnaire* (Ερωτηματολόγιο της έρευνας).

Παραίτηση από ευθύνη: Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τη μετάφραση του εντύπου, συμβουλευθείτε την αγγλική γλώσσα, η οποία αποτελεί την πρωτότυπη και επίσημη έκδοση του εγγράφου.

ΕΚΘΕΣΗ «ΕΣΤΙΑΣΗ ΣΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ» 4 - ΒΑΣΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

- Σε έξι από τα δέκα κράτη μέλη που συμμετείχαν στην έρευνα και στα οποία οι ερωτηθέντες προέρχονταν από μειονοτικές ομάδες και ομάδες από την πλειονότητα του πληθυσμού που ζουν στις ίδιες γειτονιές, οι ερωτηθέντες που προέρχονταν από μειονότητες υποβλήθηκαν συχνότερα κατά τους τελευταίους 12 μήνες σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων.
- Όσον αφορά τη συχνότητα των επιτόπιων εξακριβώσεων στοιχείων στις οποίες υποβλήθηκαν ερωτηθέντες που προέρχονταν από μειονότητες και ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού στα δέκα κράτη μέλη, μόνο τα μέλη μειονοτήτων υποβλήθηκαν τρεις ή περισσότερες φορές σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία εντός ενός δωδεκαμήνου.
- Ορισμένες μειονοτικές ομάδες υφίστανται ιδιαίτερα μεγάλη αστυνόμευση, για παράδειγμα οι ερωτηθέντες Ρομά στην Ελλάδα υποβλήθηκαν κατά μέσο όρο σχεδόν 6 φορές σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων σε διάστημα 12 μηνών.
- Σε δέκα κράτη μέλη στα οποία μπορούν να γίνουν συγκρίσεις μεταξύ ερωτηθέντων προερχόμενων από μειονότητες και ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού, οι ερωτηθέντες που ήταν μέλη μειονοτήτων ήταν πιθανότερο να υποβληθούν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων στα μέσα μαζικής συγκοινωνίας ή στο δρόμο από ό,τι οι ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού. Για παράδειγμα στην Ουγγαρία, 83% των ερωτηθέντων Ρομά τους οποίους σταμάτησε η αστυνομία βρίσκονταν σε μέσα μαζικής συγκοινωνίας ή στο δρόμο, σε σύγκριση με ποσοστό 10% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού. Στην Ισπανία, 81% των Βορειοαφρικανών ερωτηθέντων που σταμάτησε η αστυνομία βρίσκονταν σε μέσα μαζικής συγκοινωνίας ή στο δρόμο, σε σύγκριση με ποσοστό 30% των ερωτηθέντων μελών της πλειονότητας του πληθυσμού.
- Σε δέκα κράτη μέλη στα οποία μπορούν να γίνουν συγκρίσεις μεταξύ ερωτηθέντων προερχόμενων από μειονότητες και ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού, ήταν εν γένει πιθανότερο να ζητήσει η αστυνομία στοιχεία ταυτότητας από τους ερωτηθέντες που ήταν μέλη μειονοτήτων παρά από τους ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού. Για παράδειγμα στην Ιταλία, έγγραφα ταυτότητας ζητήθηκαν από το 90% των Βορειοαφρικανών που σταμάτησε η αστυνομία σε σύγκριση με ποσοστό 48% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού, ενώ στην Ελλάδα έγγραφα ταυτότητας ζητήθηκαν από το 88% των ερωτηθέντων Ρομά και από το 48% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού.
- Σε δέκα κράτη μέλη στα οποία μπορούν να γίνουν συγκρίσεις μεταξύ ερωτηθέντων προερχόμενων από μειονότητες και ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού, οι ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού τείνουν προς την άποψη ότι η αστυνομία τους αντιμετώπισε με σεβασμό κατά την εξακρίβωση, ενώ οι ερωτηθέντες που είναι μέλη μειονοτήτων κλίνουν προς την αντίθετη άποψη.
- Τα μέλη μειονοτικών ομάδων που θεωρούν ότι υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία λόγω της εθνοτικής ή μεταναστευτικής τους προέλευσης εμπιστεύονται λιγότερο την αστυνομία από ό,τι μέλη μειονοτικών ομάδων που υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία και θεωρούν ότι το γεγονός αυτό δεν σχετίζεται με τη μειονοτική τους προέλευση.
- Περισσότεροι από 1 στους 5 ερωτηθέντες από τις ακόλουθες ομάδες θεώρησαν ότι υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία το τελευταίο δωδεκάμηνο λόγω της εθνοτικής ή μεταναστευτικής τους προέλευσης: οι Ρομά στην Ελλάδα (39%), οι Βορειοαφρικανοί στην Ισπανία (31%), οι Ρομά στην Ουγγαρία (24%), οι Αφρικανοί από την Υποσαχάρια Αφρική στη Γαλλία (24%) και οι Βορειοαφρικανοί στην Ιταλία (21%).
- Ένα στα δύο μέλη μειονοτικών ομάδων που έπεσαν θύματα επίθεσης, απειλών ή σοβαρής παρενόχλησης ανέφερε ότι δεν κατήγγειλε το περιστατικό στην αστυνομία επειδή δεν ήταν βέβαιο ότι η αστυνομία θα μπορούσε να κάνει κάτι γι' αυτό.
- Ποσοστό 13% των μελών μειονοτικών ομάδων που έπεσαν θύματα επίθεσης, απειλών ή σοβαρής παρενόχλησης ανέφεραν ότι δεν κατήγγειλαν το περιστατικό στην αστυνομία επειδή αντιπαθούσαν ή φοβόταν την αστυνομία ή επειδή είχαν προηγούμενη άσχημη εμπειρία με την αστυνομία.

Η ΕΡΕΥΝΑ

Οι ερωτήσεις της έρευνας EU-MIDIS κάλυψαν τα ακόλουθα βασικά θέματα:

- εμπειρίες διακρίσεων που βίωσαν οι ερωτηθέντες λόγω της μειονοτικής τους καταγωγής σε εννέα διαφορετικούς τομείς της καθημερινής ζωής, καθώς και το κατά πόσον κατήγγειλαν τη διάκριση,
- αντιλήψεις σχετικά με τους διάφορους τύπους διακρίσεων στη χώρα στην οποία ζουν οι ερωτηθέντες, καθώς και επίγνωση των δικαιωμάτων τους και των αρχών όπου μπορούν να καταγγείλουν διακριτική μεταχείριση εις βάρος τους,
- εμπειρίες των ερωτηθέντων ως θυμάτων εγκληματικών ενεργειών και το κατά πόσον θεωρούν πως η θυματοποίησή τους οφείλεται, αποκλειστικά ή εν μέρει, στη μειονοτική καταγωγή τους, καθώς και το κατά πόσον κατήγγειλαν στην αστυνομία το περιστατικό εναντίον τους (και σε περίπτωση που δεν προέβησαν σε καταγγελία, τους λόγους για τους οποίους συνέβη αυτό),

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας EU-MIDIS

διατίθεται στη διεύθυνση:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/EU-MIDIS_Questionnaire.pdf

- εμπειρίες με αρχές επιβολής του νόμου, τελωνειακές αρχές, έλεγχο στα σύνορα και το κατά πόσον οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι υπήρξαν θύματα πρακτικών εθνοτικού χαρακτηρισμού.

ΔΕΙΓΜΑ

Καλύφθηκε το σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ.

Διενεργήθηκαν περί τις 500-1.500 συνεντεύξεις σε κάθε κράτος μέλος.

Στην έρευνα μετείχαν επιλεγμένες εθνοτικές μειονότητες, μετανάστες και εθνικές μειονότητες.

Περίοδος συνεντεύξεων:

Μάιος-Νοέμβριος 2008.

Προσέγγιση δειγματοληψίας:

Τυχαία, κατά βάση, δειγματοληψία σε 22 από τα 27 κράτη μέλη.

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ

Η επιβολή του νόμου βάσει των αρχών της ισότητας και της καταπολέμησης των διακρίσεων αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο κάθε δημοκρατικής κοινωνίας. Λόγω της συνεχιζόμενης μετανάστευσης προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και της κυκλοφορίας εντός και μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και της μόνιμης εγκατάστασης εθνικών μειονοτήτων, οι αρχές επιβολής του νόμου στην ΕΕ καλούνται ολοένα και περισσότερο να συνδιαλλαγούν με ένα ετερόκλητο φάσμα κοινοτήτων.

Εάν θεωρήσουμε ότι οι αρχές επιβολής του νόμου όχι μόνο καταπολεμούν την εγκληματικότητα αλλά μεριμνούν για τις ανάγκες και τα δικαιώματα των θυμάτων και των μαρτύρων καθώς και των ευρύτερων κοινοτήτων στις οποίες αυτοί ανήκουν, τότε η επιβολή του νόμου μπορεί να γίνει αντιληπτή ως μια δημόσια υπηρεσία (η οποία εξυπηρετεί έναν ανομοιογενή ευρωπαϊκό πληθυσμό). Με βάση αυτή την παραδοχή, η EU-MIDIS ρώτησε μειονοτικές ομάδες σχετικά με τις αντιλήψεις και τις εμπειρίες τους από διακρίσεις βάσει της εθνοτικής και μειονοτικής προέλευσής τους σε διάφορους τομείς της καθημερινής ζωής, περιλαμβανομένης της επιβολής του νόμου.

Η επιτυχία της αστυνομίας ως «δημόσιας υπηρεσίας» σχετίζεται με την αντίληψη που έχουν οι διάφορες κοινότητες για τη μεταχείρισή τους από τις αστυνομικές αρχές και το ποια είναι η μεταχείριση αυτή στην πράξη. Για να είναι υψηλά τα επίπεδα δημόσιων καταγγελιών εγκληματικών ενεργειών

πρέπει, μεταξύ άλλων, να υπάρχει κλίμα συνεργασίας με την αστυνομία και εμπιστοσύνης προς αυτήν. Ειδικότερα, η καταγγελία και η καταγραφή ρατσιστικών καταγγελιών, όταν κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα, αποτελεί, μεταξύ άλλων παραγόντων, ένδειξη αγαστών σχέσεων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των μειονοτικών κοινοτήτων.

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την επιβολή του νόμου υπό το πρίσμα της διασφάλισης ισότητας και της καταπολέμησης των διακρίσεων, με την παραδοχή ότι «η αστυνόμευση αποτελεί δημόσια υπηρεσία». Οι απαντήσεις από 23.500 και πλέον ερωτηθέντες μειονοτικής και μεταναστευτικής προέλευσης παρέχουν βασικά στοιχεία σχετικά με τις εμπειρίες των μειονοτήτων από την αστυνομία σε κάθε κράτος μέλος, περιλαμβανομένων και στοιχείων πιθανολογούμενης διακριτικής μεταχείρισης. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην έκθεση μπορούν να αξιοποιηθούν από τα κράτη μέλη για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων στις σχέσεις μεταξύ της αστυνομίας με των κοινοτήτων.

Κατά την ανάγνωση της παρούσας έκθεσης «Εστίαση στα δεδομένα» της έρευνας EU-MIDIS, είναι σκόπιμο να ανατρέξετε στη δημοσίευση του FRA με τίτλο «Προς μια αποτελεσματικότερη αστυνόμευση. Κατανόηση και αποτροπή των διακρίσεων λόγω εθνοτικού χαρακτηρισμού: Οδηγός» (2010), στην οποία τίθεται το θέμα του εθνοτικού χαρακτηρισμού σε σχέση με την αστυνόμευση.

Η ΠΡΩΤΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ Η ΟΠΟΙΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ

Δεδομένου ότι η έρευνα στον τομέα της επιβολής του νόμου και των μειονοτικών ομάδων είναι ελλιπής στην πλειονότητα των κρατών μελών, η παρούσα έκθεση παρέχει την πρώτη επισκόπηση των εμπειριών επιλεγμένων μειονοτήτων και μεταναστών κατά την επιβολή του νόμου σε ολόκληρη την ΕΕ. Λιγοστά μόνο κράτη μέλη, με πρώτο το Ηνωμένο Βασίλειο, συλλέγουν σε συστηματική βάση δεδομένα ποινικής δικαιοσύνης ή διενεργούν, σε κάποιο βαθμό, έρευνα σχετικά με τις επιπτώσεις των πρακτικών επιβολής του νόμου, περιλαμβανομένων των επιτόπιων εξακρίβωσεων στοιχείων, στις διάφορες ομάδες. Παρόλα αυτά, τα συγκεκριμένα συγκεντρωτικά δεδομένα, τα οποία συλλέγονται ανώνυμα, παρέχουν βασικά στοιχεία για τον προσδιορισμό διακριτικών, ενδεχομένως, αστυνομικών πρακτικών οι οποίες, εάν δεν ελεγχθούν, μπορούν να αποβούν επιζήμιες για τις σχέσεις μεταξύ της αστυνομίας και των κοινοτήτων.

Το σημαντικό είναι ότι στην προσπάθεια ακριβέστερης παρακολούθησης των διαφορετικών εμπειριών κατά την επιβολή του νόμου, η **EU-MIDIS εστίασε μέρος της έρευνας που διενεργήθηκε σε δέκα κράτη μέλη σε συνεντεύξεις με άτομα από την πλειονότητα του πληθυσμού σχετικά με τις εμπειρίες τους από την επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων**. Στις συνεντεύξεις αυτές συμμετείχαν ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού οι οποίοι ζούσαν στις ίδιες περιοχές με τις μειονότητες που μετείχαν στην έρευνα, ούτως ώστε τα αποτελέσματα να είναι πιο άμεσα συγκρίσιμα. Από αυτή τη σκοπιά, τα πορίσματα που διατυπώθηκαν σηματοδοτούν μια «πρωτιά», καθώς συγκρίνουν εμπειρίες μεταξύ διαφόρων μειονοτικών πληθυσμών και της πλειονότητας του πληθυσμού σε δέκα κράτη μέλη.

ΤΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΕΙΧΕ Η ΕΡΕΥΝΑ;

Η έρευνα απήυθινε στους συμμετέχοντες μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με την επιβολή του νόμου στις ακόλουθες περιπτώσεις:

Επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων και επαφές με την αστυνομία

- Προτού ερωτηθούν σχετικά με τις επαφές τους με την αστυνομία, στους συμμετέχοντες τέθηκε μια γενική ερώτηση σχετικά με το κατά πόσον εμπιστεύονται ή δεν εμπιστεύονται την αστυνομία.
- Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν τους είχε σταματήσει η αστυνομία κατά τους προηγούμενους 12 μήνες στη χώρα στην οποία πραγματοποιήθηκε η συνέντευξη –*εμπειρίες από επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων*– και, εάν ναι, κατά πόσον θεωρούν ότι αυτό συνέβη λόγω της μεταναστευτικής ή μειονοτικής τους προέλευσης –αντιλήψεις σχετικά με την επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων– ή λόγω του λεγόμενου «εθνοτικού χαρακτηρισμού».
- Σε περίπτωση που τους είχαν σταματήσει, στους ερωτηθέντες απευθύνθηκε μια σειρά ερωτήσεων σχετικά με τη φύση της εξακρίβωσης στοιχείων, όπως επίσης σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες προέβη η αστυνομία και το κατά πόσον τους μεταχειρίστηκε με σεβασμό.

Θύματα εγκληματικής ενέργειας και καταγγελία στην αστυνομία

- Οι ερωτηθέντες που είχαν πέσει θύματα επίθεσης, απειλών ή σοβαρής παρενόχλησης ρωτήθηκαν εάν οι ίδιοι ή κάποιος άλλος κατήγγειλε τα περιστατικά αυτά στην αστυνομία.
- Σε περίπτωση που τα περιστατικά δεν είχαν καταγγελθεί στην αστυνομία, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αναφέρουν τον λόγο για τον οποίο συνέβη αυτό.
- Σε περίπτωση που τα περιστατικά καταγγέλθηκαν στην αστυνομία, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν έμειναν ικανοποιημένοι από τον τρόπο με τον οποίο διευθέτησε το ζήτημα η αστυνομία.

ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΕΘΝΟΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ:

Στη δημοσίευση του FRA με τίτλο «Προς μια αποτελεσματικότερη αστυνόμευση. Κατανόηση και αποτροπή των διακρίσεων λόγω εθνοτικού χαρακτηρισμού: Οδηγός» (2010), οι διακρίσεις λόγω εθνοτικού χαρακτηρισμού περιγράφονται ως:

- Η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση ενός ατόμου σε σχέση με άλλα άτομα που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση (με άλλα λόγια «διάκριση»), μέσω π.χ. της άσκησης αστυνομικών εξουσιών όπως η επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων.
- Οι περιπτώσεις όπου η απόφαση για την άσκηση αστυνομικών εξουσιών στηρίζεται μόνο ή κυρίως στη φυλή, στην εθνοτική καταγωγή ή στη θρησκεία του εν λόγω ατόμου.

Στον οδηγό του FRA παρατίθενται οι περιπτώσεις, στις οποίες ο χαρακτηρισμός βάσει προφίλ που περιλαμβάνει συνιστώσες όπως η φυλή, η εθνοτική καταγωγή και η θρησκεία είναι έκνομος, και χρησιμοποιείται ο όρος «διακρίσεις λόγω εθνοτικού χαρακτηρισμού», ώστε να διαχωρίζονται οι παράνομες από τις θεμιτές πρακτικές χαρακτηρισμού βάσει προφίλ.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι ανάλυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας σε ό,τι αφορά τις διαπιστώσεις για τους αστυνομικούς ελέγχους.

Η εικόνα 1 υποδεικνύει τα ακόλουθα σχετικά στοιχεία για το σύνολο των ερωτηθέντων:

- (1) Το συνολικό ποσοστό των μελών κάθε συμμετέχουσας μειονοτικής ομάδας σε κάθε κράτος μέλος τα οποία υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων κατά τους τελευταίους 12 μήνες, εκφρασμένο ως το άθροισμα των πρώτων και των δεύτερων ποσοστιαίων αριθμητικών στοιχείων.
- (2) Το ποσοστό των μελών κάθε συμμετέχουσας μειονοτικής ομάδας σε κάθε κράτος μέλος τα οποία υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων κατά τους τελευταίους 12 μήνες και θεωρούν πως αυτό συνέβη λόγω της μειονοτικής ή μεταναστευτικής τους προέλευσης –το πρώτο ποσοστιαίο αριθμητικό στοιχείο.
- (3) Το ποσοστό των μελών κάθε συμμετέχουσας μειονοτικής ομάδας σε κάθε κράτος μέλος τα οποία υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων κατά τους τελευταίους 12 μήνες και ανέφεραν ότι αυτό δεν οφειλόταν στη μειονοτική ή μεταναστευτική τους προέλευση –το δεύτερο ποσοστιαίο αριθμητικό στοιχείο.

Ένα παράδειγμα για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων:

Οι Αφρικανοί της Υποσαχάριας Αφρικής στην Ιρλανδία

υφίστανται εντατική αστυνόμευση: 59% όλων των ερωτηθέντων από αυτήν την ομάδα υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων κατά το τελευταίο 12μηνο. Παρόλα αυτά, μόλις 6% του συνόλου των ερωτηθέντων Αφρικανών της Υποσαχάριας Αφρικής θεωρούν ότι αυτό συνέβη λόγω της εθνοτικής ή μεταναστευτικής τους προέλευσης, ενώ 53% ανέφεραν ότι τους σταμάτησε μεν η αστυνομία κατά τους τελευταίους 12μήνες, αλλά δεν αποδίδουν το γεγονός αυτό σε διακριτικό χαρακτηρισμό εκ μέρους της αστυνομίας.

Οι ερωτηθέντες Ρομά στην Ελλάδα υφίστανται εντατική αστυνόμευση: 56% όλων των ερωτηθέντων από αυτήν την ομάδα υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων κατά το τελευταίο 12μηνο, 39% του συνόλου των Ρομά που μετείχαν στις συνεντεύξεις δήλωσαν πως τους σταμάτησε η αστυνομία ειδικά λόγω της εθνοτικής τους προέλευσης και μόλις 17% ανέφεραν πως οι εμπειρίες τους από τους αστυνομικούς ελέγχους δεν σχετιζόνταν με την εθνοτική τους προέλευση.

Το πιο ανησυχητικό σε σχέση με τις διαπιστώσεις στην εικόνα 1 είναι ότι στις ομάδες των ερωτηθέντων είναι υψηλότερα τα ποσοστά εκείνων που αντιλαμβάνονται τον χαρακτηρισμό από την αστυνομία ως διακριτική πρακτική. Για παράδειγμα, στις ακόλουθες ομάδες, περισσότεροι από 1 στους 5 επί του συνόλου των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι θεωρούν πως η αστυνομία τους σταμάτησε λόγω της εθνοτικής ή μεταναστευτικής τους προέλευσης, συγκεκριμένα οι Ρομά στην Ελλάδα (39%), οι Βορειοαφρικανοί στην Ισπανία (31%), οι Ρομά στην Ουγγαρία (24%), οι Αφρικανοί της Υποσαχάριας Αφρικής στη Γαλλία (24%) και οι Βορειοαφρικανοί στην Ιταλία (21 %).

Στα κράτη μέλη όπου οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν σε περισσότερες από μία ομάδες, διαπιστώνονται εντυπωσιακές διαφορές και ομοιότητες ως προς το πώς αντιλαμβάνονται οι συμμετέχουσες ομάδες τον χαρακτηρισμό βάσει προφίλ. Για παράδειγμα, ενώ 31% του συνόλου των Βορειοαφρικανών που μετείχαν στην έρευνα στην Ισπανία ανέφεραν ότι η αστυνομία τους σταμάτησε λόγω της μεταναστευτικής ή εθνοτικής τους προέλευσης, την αντίληψη αυτή συμμερίζεται ποσοστό μόλις 13% των Νοτιοαμερικανών και 5% των Ρουμάνων. Τα αποτελέσματα αυτά είναι ίσως ενδεικτικά της δυσανάλογης έντασης με την οποία πλήττουν οι διακριτικές πρακτικές της αστυνομίας τις διάφορες ομάδες. Συγκριτικά, τα ποσοστά ως προς το πώς γίνεται αντιληπτός ο χαρακτηρισμός βάσει προφίλ φαίνεται να είναι πιο ομοιογενή μεταξύ Αφρικανών της Υποσαχάριας Αφρικής (24%) και Βορειοαφρικανών (18%) στη Γαλλία, και μεταξύ των ερωτηθέντων Βορειοαφρικανών (21%), Αλβανών (16%) και Ρουμάνων (14%) στην Ιταλία.

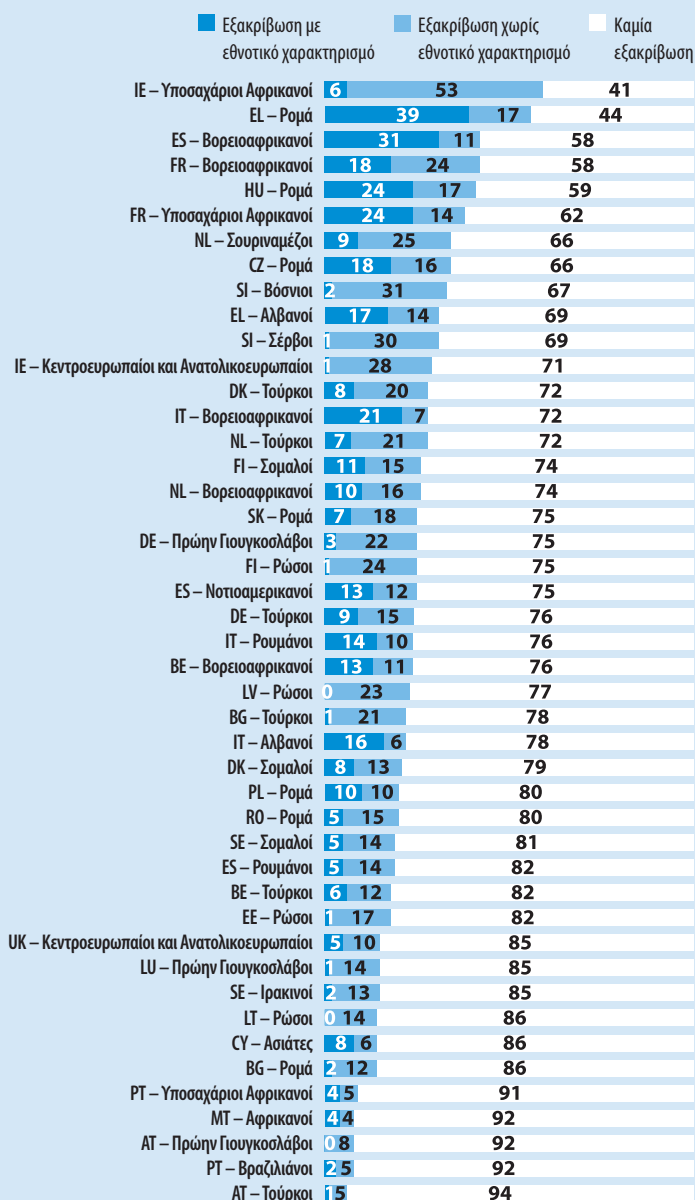
Παράλληλα, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν πως ορισμένες ομάδες ερωτηθέντων με το ίδιο γενικό υπόβαθρο αντιλαμβάνονται διαφορετικά τις επιτόπιες εξακριβώσεις στοιχείων στα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, ενώ οι Βορειοαφρικανοί στην Ισπανία οι οποίοι θεωρούν ότι η αστυνομία τους σταμάτησε λόγω της μεταναστευτικής ή εθνοτικής τους προέλευσης («εθνοτικός χαρακτηρισμός») ανέρχονται σε ποσοστό 31%, το ποσοστό των Βορειοαφρικανών στη Γαλλία που έχουν την ίδια αντίληψη ανέρχεται σε ποσοστό 18%. Στην περίπτωση των Ρομά, ποσοστό 39% στην Ελλάδα θεωρούν ότι έχουν υπάρξει θύματα εθνοτικού χαρακτηρισμού εκ μέρους της αστυνομίας, ενώ μόλις 5% των Ρομά στη Ρουμανία και 2% στη Βουλγαρία ανέφεραν συγκεκριμένα ότι η αστυνομία τους σταμάτησε λόγω της εθνοτικής τους προέλευσης. Μια εξήγηση για την απόκλιση αυτή, όπως παρατίθεται στην έκθεση «Εστίαση στα δεδομένα» για τους Ρομά, θα μπορούσε να είναι το γεγονός ότι οι Ρομά στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία είναι περισσότερο αποκομμένοι από τον βασικό κοινωνικό κορμό, περιλαμβανομένης της αστυνόμευσης, και κατά συνέπεια εκτίθενται λιγότερο συχνά σε διακρίσεις εκ μέρους της αστυνομίας.

Αντίθετα, από τη σύγκριση των αποτελεσμάτων για το σύνολο των ομάδων που μετείχαν στην έρευνα προκύπτει ότι, γενικά, οι ερωτηθέντες ρωσικής ή γιουγκοσλαβικής καταγωγής δεν θεωρούν ότι η αστυνομία τους σταμάτα συχνά λόγω της εθνοτικής ή της μεταναστευτικής τους προέλευσης. Ωστόσο, οι ομάδες που ανέφεραν τη μεγαλύτερη συχνότητα επιτόπιων εξακριβώσεων στοιχείων από την αστυνομία λόγω της εθνοτικής ή της μεταναστευτικής τους προέλευσης –όπως οι Ρομά, οι Βορειοαφρικανοί και οι Αφρικανοί της Υποσαχάριας Αφρικής– έχουν πιο σκουρόχρωμο δέρμα από τις ομάδες που ανέφεραν τις λιγότερες εμπειρίες επιτόπιας εξακρίβωσης στοιχείων λόγω διακριτικής πρακτικής.

Ένας τρόπος για την καλύτερη κατανόηση αυτών των αποτελεσμάτων είναι η εξέταση των πορισμάτων στα δέκα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις και με τη συμμετοχή της πλειονότητας του πληθυσμού, διότι αυτό θα βοηθήσει την αξιολόγηση της αντίληψης που έχουν οι διάφορες μειονοτικές ομάδες για το τι συνιστά «κανονική» αστυνόμευση, σε σύγκριση με το πώς αντιλαμβάνεται την αστυνόμευση η πλειονότητα του πληθυσμού.

Εικόνα 1

Επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία τους τελευταίους 12 μήνες (%)

EU-MIDIS, ερωτήσεις F3 και F5

ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΟΜΑΔΩΝ ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΠΟΥ ΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Ποσοστό ατόμων που σταμάτησε η αστυνομία

Σε δέκα κράτη μέλη ρωτήθηκαν μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού που μένουν στις ίδιες περιοχές με τους ερωτηθέντες από μειονοτικές ομάδες εάν είχαν υποβληθεί σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία κατά τους τελευταίους 12 μήνες.¹

Στην εικόνα 2 τα πορίσματα υποδεικνύουν το κατά πόσον η αστυνομία σταματά τους ερωτηθέντες από τις μειονότητες συχνότερα από ό,τι τους ερωτηθέντες από

την πλειονότητα του πληθυσμού. Παρόλα αυτά, επειδή τα μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού δεν ρωτήθηκαν εάν πιστεύουν ότι η αστυνομία τους σταμάτησε λόγω της μειονοτικής ή εθνοτικής καταγωγής τους, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν μόνο το ποσοστό των ατόμων από κάθε ομάδα τα οποία υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων και, ως εκ τούτου, πρέπει να διατηρούνται επιφυλάξεις ως προς το κατά πόσον είναι ενδεικτικά διακριτικών πρακτικών χαρακτηρισμού. Με την επιφύλαξη αυτή μπορούν να επισημανθούν τα ακόλουθα:

- Σε 6 από τα 10 κράτη μέλη στα οποία μέλη μειονοτήτων και μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού συμμετείχαν στην έρευνα, οι ερωτηθέντες από τις μειονότητες υποβλήθηκαν συχνότερα σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία κατά τους τελευταίους 12 μήνες.

- Σε 2 από τα 10 κράτη μέλη στα οποία μέλη μειονοτήτων και μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού συμμετείχαν στην έρευνα, οι ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού υποβλήθηκαν συχνότερα σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία κατά τους τελευταίους 12 μήνες, συγκεκριμένα στην Ιταλία και τη Σλοβακία.

- Η Βουλγαρία παρουσιάζει μια μεικτή εικόνα, με 14% των Ρομά, 17% της πλειονότητας του πληθυσμού και 22% των Τούρκων ερωτηθέντων να αναφέρουν ότι υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία κατά τους τελευταίους 12 μήνες.

- Στη Ρουμανία δεν υπάρχει εμφανής διαφορά στις εμπειρίες των Ρομά (20%) και της πλειονότητας του πληθυσμού (19%) από επιτόπιες εξακρίβωσεις στοιχείων.

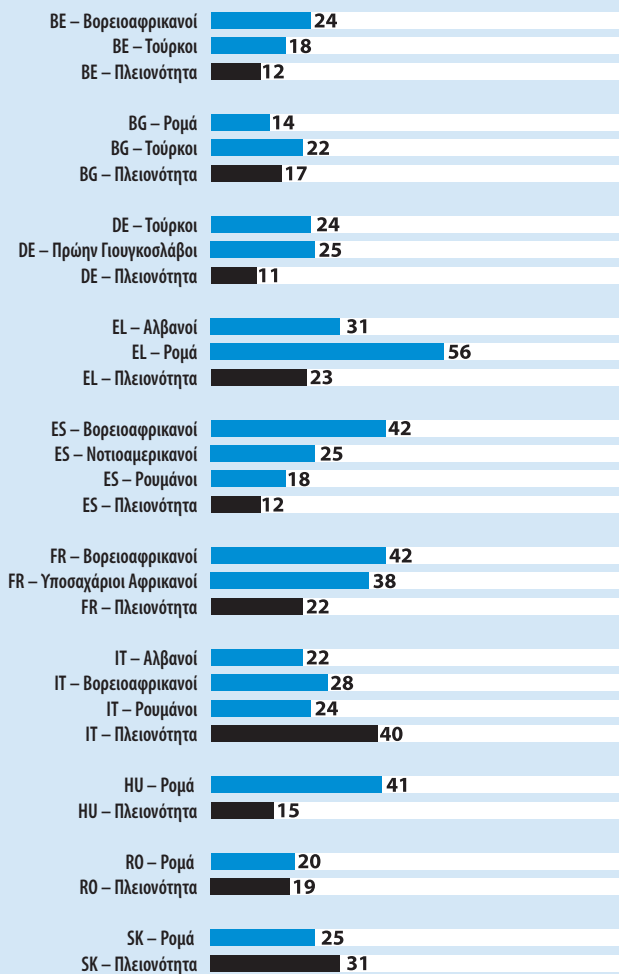
Βάσει ελέγχου των στατιστικά σημαντικών διαφορών μεταξύ των αποτελεσμάτων για τα ερωτηθέντα μέλη μειονοτήτων και τους ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού σε δέκα κράτη μέλη², η EU-MIDIS υποδεικνύει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι διαφορές αυτές δεν είναι τυχαίες.

Σε αυτό το σημείο μπορούν να επισημανθούν ορισμένες ακραίες διαφορές μεταξύ των εμπειριών που βίωσαν μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού και μέλη μειονοτήτων κατά την επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων, για παράδειγμα:

- στην Ουγγαρία, η αστυνομία σταμάτησε τους τελευταίους 12 μήνες το 15% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού, σε σύγκριση με ποσοστό 41 % των ερωτηθέντων Ρομά,

Εικόνα 2

Επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία τους τελευταίους 12 μήνες, αποτελέσματα από το δείγμα της πλειονότητας του πληθυσμού και τις μειονοτικές ομάδες που μετείχαν στην έρευνα σε δέκα κράτη μέλη (% του συνόλου των ερωτηθέντων)

EU-MIDIS, ερώτηση F3

1 Ο προϋπολογισμός που διατέθηκε για την έρευνα κάλυπτε τη διεξαγωγή συνεντεύξεων με την πλειονότητα του πληθυσμού μόνο σε δέκα από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, τα οποία επιλέχθηκαν τυχαία.

2 Με διάστημα εμπιστοσύνης 95%, έλεγχος «χι εις το τετράγωνο» του Pearson.

- στην Ελλάδα, η αστυνομία σταμάτησε τους τελευταίους 12 μήνες το 23% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού έναντι 56% των ερωτηθέντων Ρομά,
- στην Ισπανία, η αστυνομία σταμάτησε τους τελευταίους 12 μήνες το 12% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού έναντι 42% των Βορειοαφρικανών ερωτηθέντων,
- στη Γαλλία, η αστυνομία σταμάτησε τους τελευταίους 12 μήνες το 22% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού έναντι 42% των Βορειοαφρικανών ερωτηθέντων.

Συχνότητα επιτόπιων εξακριβώσεων στοιχείων

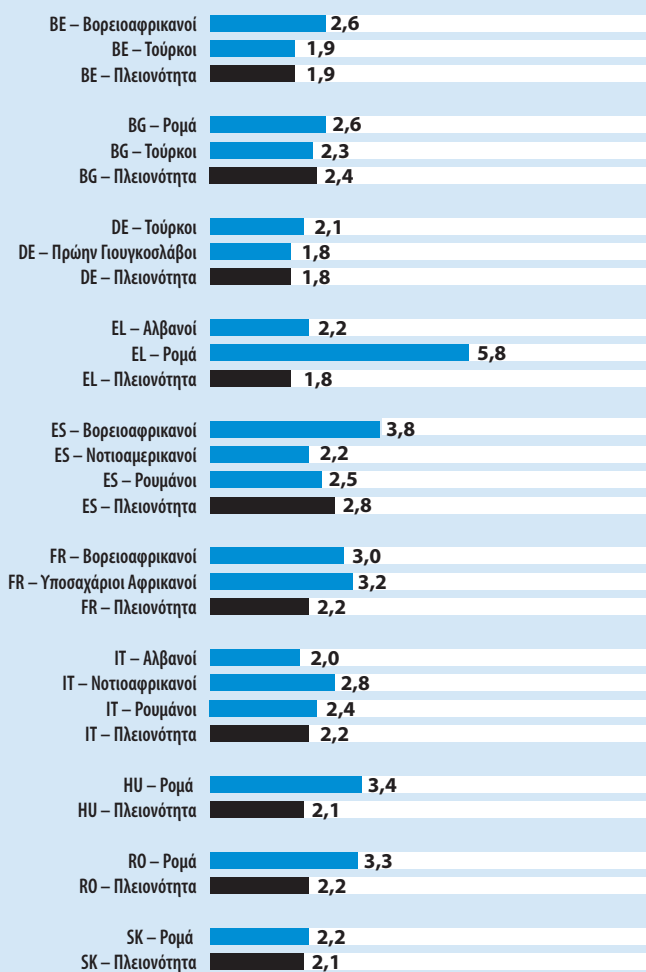
Οι ερωτηθέντες που ανέφεραν ότι τους σταμάτησε η αστυνομία κατά τους τελευταίους 12 μήνες ρωτήθηκαν στη συνέχεια πόσο συχνά τους συνέβη αυτό.

Από την εικόνα 3 προκύπτει σαφώς ότι οι ομάδες ερωτηθέντων από τις μειονότητες υποβάλλονται σε επιτόπια εξακριβωση στοιχείων συχνότερα, κατά μέσο όρο, από ό,τι οι ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού σε διάφορα κράτη μέλη. **Οι ερωτηθέντες που απάντησαν ότι η αστυνομία τους σταμάτησε τρεις ή περισσότερες φορές τους τελευταίους 12 μήνες ήταν αποκλειστικά μέλη μειονοτικών ομάδων** – με τους ερωτηθέντες Ρομά στην Ελλάδα να υποβάλλονται σε επιτόπια εξακριβωση στοιχείων κατά μέσο όρο 6 φορές το 12μηνο.

Τα πορίσματα αυτά υποδεικνύουν ότι μερικές μειονοτικές ομάδες υφίστανται έντονη αστυνόμευση. Ανησυχία προκαλούν οι πιθανές επιπτώσεις των διαφορετικών εμπειριών αστυνόμευσης στους ερωτηθέντες από τις μειονότητες και από την πλειονότητα του πληθυσμού, δεδομένου ιδίως του κλίματος δυσπιστίας πολλών μειονοτήτων απέναντι στην αστυνομία. Όπως προκύπτει από έρευνες και γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες – από τις «φυλετικές» εξεγέρσεις του 1981 στο προάστιο Μπρίξτον του Λονδίνου³ έως τις εκτεταμένες εξεγέρσεις του 2005 στα κατοικούμενα, ως επί το πλείστον, από μετανάστες προάστια του Παρισιού, με επίκεντρο το Cligny-sous-Bois⁴–, είναι προφανές ότι η αστυνομία πρέπει να λαμβάνει υπόψη κατά τις ενέργειές της τον κίνδυνο δημιουργίας κλίματος δυσπιστίας και, ακόμη χειρότερα, αναβρασμού σε κοινότητες που ήδη αισθάνονται ότι αποτελούν αντικείμενο διακρίσεων λόγω της εθνοτικής ή μεταναστευτικής τους προέλευσης. Δεδομένου ότι

Εικόνα 3

Συχνότητα επιτόπιων εξακριβώσεων στοιχείων από την αστυνομία τους τελευταίους 12 μήνες (στους ερωτηθέντες που σταμάτησε η αστυνομία), αποτελέσματα από το δείγμα της πλειονότητας του πληθυσμού και τις μειονοτικές ομάδες που μετείχαν στην έρευνα σε δέκα κράτη μέλη

EU-MIDIS, ερώτηση F4

η αστυνομία εκπροσωπεί το κράτος (και κατ' επέκταση την κοινωνία στο σύνολό της), πρέπει να ενεργεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι πολίτες να αντιλαμβάνονται τις ενέργειές της ως ενέργειες που δεν εισάγουν διακρίσεις. Με αυτόν τον τρόπο η αστυνομική δράση μπορεί να εξυπηρετήσει την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και ένταξης.

3 The Brixton Disorders, 10-12 April 1981 (The Scarman Report), Cmd 8427, London: Home Office (1981).

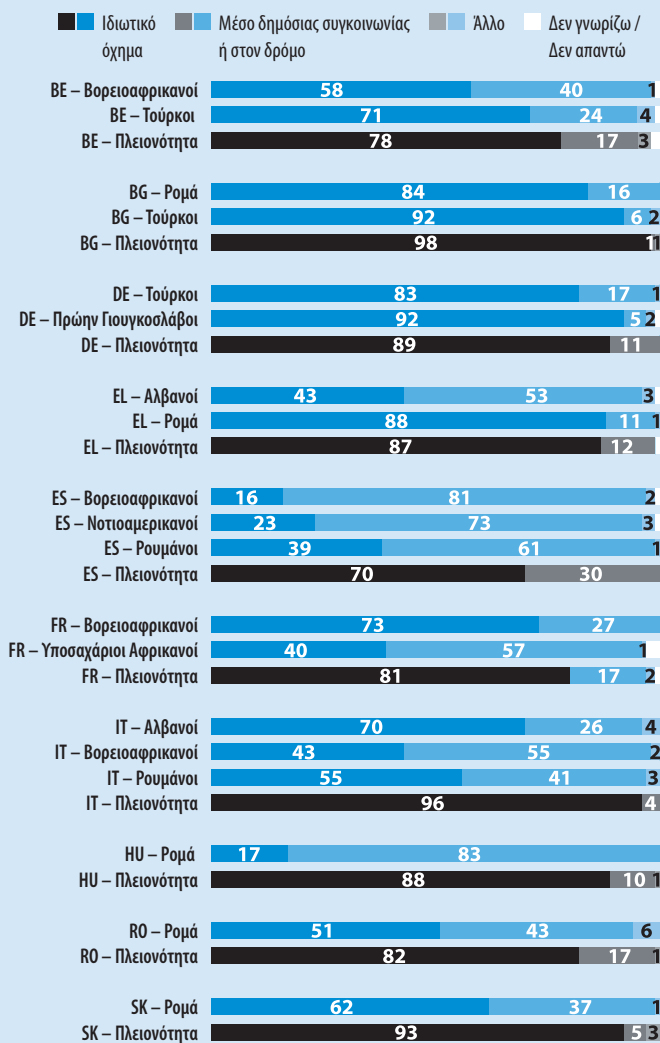
4 <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4413964.stm>.

Οι συνθήκες της επιτόπιας εξακρίβωσης στοιχείων

Κατά την έρευνα, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν σχετικά με τις συνθήκες υπό τις οποίες τους σταμάτησε τελευταία φορά η αστυνομία, δηλαδή σχετικά με το εάν βρίσκονταν σε ιδιωτικό όχημα, σε μέσο μαζικής συγκοινωνία ή στον δρόμο. Τα αποτελέσματα στην εικόνα 4 υποδεικνύουν ότι ποσοστό 70-98% των ερωτηθέντων μελών της πλειονότητας του πληθυσμού που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις στα δέκα κράτη μέλη βρίσκονταν σε ιδιωτικό όχημα. Συγκριτικά, η πιθανότητα εξακρίβωσης στοιχείων σε ιδιωτικό όχημα παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις μεταξύ των μειονοτήτων που μετείχαν στην έρευνα, με πιθανότερο να υποβληθούν σε εξακρίβωση στοιχείων στα μέσα δημόσιας συγκοινωνίας ή στον δρόμο τα μέλη μειονοτικών ομάδων παρά μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού. Για παράδειγμα, σε εξακρίβωση στοιχείων στα μέσα δημόσιας συγκοινωνίας ή στον δρόμο υποβλήθηκε στη Γαλλία ποσοστό 17% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού, 27% των Βορειοαφρικανών και 57% των Υποσαχάρων Αφρικανών.

Εικόνα 4

Συνθήκες της τελευταίας επιτόπιας εξακρίβωσης στοιχείων από την αστυνομία (στους ερωτηθέντες που σταμάτησε η αστυνομία), αποτελέσματα από το δείγμα της πλειονότητας του πληθυσμού και τις μειονοτικές ομάδες που μετείχαν στην έρευνα σε δέκα κράτη μέλη (%)

EU-MIDIS, ερώτηση F6

Η EU-MIDIS υποδεικνύει ότι η πιθανότητα επιτόπιας εξακρίβωσης στοιχείων από την αστυνομία κατά τους τελευταίους 12 μήνες είναι σημαντικά μεγαλύτερη για τα ερωτηθέντα μέλη μειονοτήτων που έχουν στην κατοχή τους όχημα –οι ίδιοι ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού τους– (31%), σε σύγκριση με τα ερωτηθέντα μέλη μειονοτήτων που δεν έχουν στην κατοχή τους όχημα –οι ίδιοι ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού τους– (15%).

Με βάση αυτή τη διαπίστωση, για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων μπορούν να διατυπωθούν δύο υποθέσεις, τις οποίες δεν μπόρεσε όμως να εξακριβώσει η έρευνα. Κατά πρώτον, είναι πιθανότερο ότι ιδιωτικά οχήματα έχουν στην κατοχή τους τα μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού στα κράτη μέλη παρά τα μέλη κάποιων μειονοτήτων και, ως εκ τούτου, είναι πιθανότερο τα μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού να υποβληθούν σε εξακρίβωση στοιχείων ενόσω βρίσκονται σε ιδιωτικό και όχι σε δημόσιο μέσο μεταφοράς ή στον δρόμο. Κατά δεύτερον, οι έλεγχοι της αστυνομίας για επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων είναι ως επί το πλείστον οδικοί έλεγχοι. Εάν αμφότερες αυτές οι υποθέσεις είναι ορθές, αυτό εξηγεί τα υψηλά ποσοστά επιτόπιων εξακρίβωσης στοιχείων των μελών της πλειονότητας του πληθυσμού σε χώρες όπως η Ιταλία, όπου το 96% της πλειονότητας του πληθυσμού υποβλήθηκε σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων ενόσω βρίσκονταν σε ιδιωτικό όχημα, έναντι ποσοστού 43% των Βορειοαφρικανών, 55% των Ρουμάνων και 70% των Αλβανών που μετείχαν στην έρευνα.

Σε ποιες ενέργειες προέβη η αστυνομία κατά την επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων

Όσοι υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία κατά τους τελευταίους 12 μήνες ρωτήθηκαν σε ποιες ενέργειες προέβη η αστυνομία κατά την εξακρίβωση.

Στην εικόνα 5 υποδεικνύονται οι βασικές ενέργειες της αστυνομίας κατά την επιτόπια εξακρίβωση των στοιχείων μελών μειονοτήτων και μελών της πλειονότητας του πληθυσμού που μετείχαν στην έρευνα στα δέκα κράτη μέλη. Δεδομένου ότι πολλοί ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού και ερωτηθέντα μέλη μειονοτήτων υποβλήθηκαν σε εξακρίβωση στοιχείων ενόσω βρίσκονταν σε ιδιωτικό όχημα, πάγια ενέργεια της αστυνομίας ήταν να τους ζητήσει το δίπλωμα οδήγησης ή τα έγγραφα του οχήματος. Σε ορισμένες χώρες –και στην περίπτωση ορισμένων ερωτηθέντων από τις μειονότητες–, είναι χαρακτηριστικό ότι η αστυνομία διενήργησε σωματικό έλεγχο ή έλεγχο του οχήματος. Αυτό συνέβη σε 68% των Ρομά στην Ελλάδα (σε σύγκριση με 9% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού και 4% των Αλβανών ερωτηθέντων), σε 46% των Υποσαχάρων Αφρικανών και 38% των Βορειοαφρικανών στη Γαλλία (σε σύγκριση με 21% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού) και στο 33% των Βορειοαφρικανών ερωτηθέντων στο Βέλγιο (σε σύγκριση με 17% των Τούρκων ερωτηθέντων και 8% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού).

Από την εικόνα 5 προκύπτει επίσης ότι έγγραφα ταυτότητας ζητήθηκαν από τα ερωτηθέντα μέλη μειονοτήτων συχνότερα από ό,τι από τα μέλη της πλειονότητας του πληθυσμού. Για παράδειγμα, στη Γερμανία η αστυνομία ζήτησε έγγραφα ταυτότητας από το 43% της πλειονότητας του πληθυσμού σε σύγκριση με το 75% των Τούρκων ερωτηθέντων και το 75% των ερωτηθέντων από την πρώην Γιουγκοσλαβία. Επίσης, οι

Σε ποιες ενέργειες προέβη η αστυνομία κατά την πιο πρόσφατη επίτπια εξακρίβωση στοιχείων τους τελευταίους 12 μήνες (%)

Έκανε ερωτήσεις	Ζήτησε έγγραφα ταυτότητας	Ζήτησε δίπλωμα οδήγησης ή έγγραφα του οχήματος	Διενήργησε σωματικό έλεγχο ή έλεγχο του αυτοκινήτου/οχήματος	Διατύπωσε συστάσεις ή προειδοποιήσεις
BE - Βορειοαφρικανικοί 46 BE - Τούρκοι 49 BE - Πλειονότητα 53 BG - Ρομά 43 BG - Τούρκοι 46 BG - Πλειονότητα 37 DE - Τούρκοι 74 DE - Πρόσφυγ Γουγκοσλάβφοι 76 DE - Πλειονότητα 35 EL - Αλβανοί 39 EL - Ρομά 84 EL - Πλειονότητα 40 ES - Βορειοαφρικανικοί 64 ES - Νοτιοαμερικανικοί 44 ES - Ρουμάνοι 49 ES - Πλειονότητα 33 FR - Βορειοαφρικανικοί 55 FR - Υποσαχάριοι Αφρικανικοί 62 FR - Πλειονότητα 41 IT - Αλβανοί 43 IT - Βορειοαφρικανικοί 42 IT - Ρουμάνοι 30 IT - Πλειονότητα 22 HU - Ρομά 38 HU - Πλειονότητα 23 RO - Ρομά 57 RO - Πλειονότητα 48 SK - Ρομά 65 SK - Πλειονότητα 51	BE - Βορειοαφρικανικοί 71 BE - Τούρκοι 78 BE - Πλειονότητα 72 BG - Ρομά 81 BG - Τούρκοι 62 BG - Πλειονότητα 59 DE - Τούρκοι 75 DE - Πρόσφυγ Γουγκοσλάβφοι 75 DE - Πλειονότητα 43 EL - Αλβανοί 86 EL - Ρομά 88 EL - Πλειονότητα 48 ES - Βορειοαφρικανικοί 85 ES - Νοτιοαμερικανικοί 92 ES - Ρουμάνοι 81 ES - Πλειονότητα 63 FR - Βορειοαφρικανικοί 83 FR - Υποσαχάριοι Αφρικανικοί 97 FR - Πλειονότητα 73 IT - Αλβανοί 83 IT - Βορειοαφρικανικοί 90 IT - Ρουμάνοι 71 IT - Πλειονότητα 48 HU - Ρομά 99 HU - Πλειονότητα 72 RO - Ρομά 70 RO - Πλειονότητα 62 SK - Ρομά 80 SK - Πλειονότητα 86	BE - Βορειοαφρικανικοί 50 BE - Τούρκοι 53 BE - Πλειονότητα 69 BG - Ρομά 79 BG - Τούρκοι 89 BG - Πλειονότητα 87 DE - Τούρκοι 73 DE - Πρόσφυγ Γουγκοσλάβφοι 85 DE - Πλειονότητα 50 EL - Αλβανοί 35 EL - Ρομά 83 EL - Πλειονότητα 81 ES - Βορειοαφρικανικοί 13 ES - Νοτιοαμερικανικοί 18 ES - Ρουμάνοι 34 ES - Πλειονότητα 52 FR - Βορειοαφρικανικοί 67 FR - Υποσαχάριοι Αφρικανικοί 35 FR - Πλειονότητα 73 IT - Αλβανοί 50 IT - Βορειοαφρικανικοί 29 IT - Ρουμάνοι 37 IT - Πλειονότητα 90 HU - Ρομά 15 HU - Πλειονότητα 68 RO - Ρομά 44 RO - Πλειονότητα 54 SK - Ρομά 47 SK - Πλειονότητα 88	BE - Βορειοαφρικανικοί 33 BE - Τούρκοι 17 BE - Πλειονότητα 8 BG - Ρομά 13 BG - Τούρκοι 3 BG - Πλειονότητα 5 DE - Τούρκοι 12 DE - Πρόσφυγ Γουγκοσλάβφοι 11 DE - Πλειονότητα 6 EL - Αλβανοί 4 EL - Ρομά 68 EL - Πλειονότητα 9 ES - Βορειοαφρικανικοί 16 ES - Νοτιοαμερικανικοί 7 ES - Ρουμάνοι 2 ES - Πλειονότητα 18 FR - Βορειοαφρικανικοί 38 FR - Υποσαχάριοι Αφρικανικοί 46 FR - Πλειονότητα 21 IT - Αλβανοί 11 IT - Βορειοαφρικανικοί 12 IT - Ρουμάνοι 8 IT - Πλειονότητα 11 HU - Ρομά 9 HU - Πλειονότητα 5 RO - Ρομά 15 RO - Πλειονότητα 6 SK - Ρομά 10 SK - Πλειονότητα 14	BE - Βορειοαφρικανικοί 19 BE - Τούρκοι 18 BE - Πλειονότητα 23 BG - Ρομά 18 BG - Τούρκοι 11 BG - Πλειονότητα 16 DE - Τούρκοι 40 DE - Πρόσφυγ Γουγκοσλάβφοι 52 DE - Πλειονότητα 22 EL - Αλβανοί 1 EL - Ρομά 48 EL - Πλειονότητα 8 ES - Βορειοαφρικανικοί 2 ES - Νοτιοαμερικανικοί 4 ES - Ρουμάνοι 0 ES - Πλειονότητα 3 FR - Βορειοαφρικανικοί 14 FR - Υποσαχάριοι Αφρικανικοί 9 FR - Πλειονότητα 19 IT - Αλβανοί 7 IT - Βορειοαφρικανικοί 3 IT - Ρουμάνοι 2 IT - Πλειονότητα 6 HU - Ρομά 10 HU - Πλειονότητα 8 RO - Ρομά 22 RO - Πλειονότητα 33 SK - Ρομά 39 SK - Πλειονότητα 23

Σε ποιες ενέργειες προέβη η αστυνομία κατά την πιο πρόσφατη επίτπια εξακρίβωση στοιχείων

τους τελευταίους 12 μήνες (%)

Διενήργησε αλκοτέστ ή εξέταση για την ανίχνευση ναρκωτικών ουσιών

BE - Βορειοαφρικανοί 6
BE - Τούρκοι 14
BE - Πλειονότητα 23

BG - Ρομά 8
BG - Τούρκοι 16
BG - Πλειονότητα 10

DE - Τούρκοι 15
DE - Πρώην Γιουγκοσλαβίοι 5
DE - Πλειονότητα 11

EL - Αλβανοί 4
EL - Ρομά 41
EL - Πλειονότητα 15

ES - Βορειοαφρικανοί 3
ES - Νοτιοαμερικανοί 6
ES - Ρουμάνοι 7
ES - Πλειονότητα 12

FR - Βορειοαφρικανοί 4
FR - Υποσαχάριοι Αφρικανοί 2
FR - Πλειονότητα 13

IT - Αλβανοί 1
IT - Βορειοαφρικανοί 0
IT - Ρουμάνοι 1
IT - Πλειονότητα 5

HU - Ρομά 3
HU - Πλειονότητα 9

RO - Ρομά 7
RO - Πλειονότητα 8

SK - Ρομά 39
SK - Πλειονότητα 37

Επέβαλε πρόστιμο

BE - Βορειοαφρικανοί 18
BE - Τούρκοι 15
BE - Πλειονότητα 13

BG - Ρομά 13
BG - Τούρκοι 10
BG - Πλειονότητα 7

DE - Τούρκοι 18
DE - Πρώην Γιουγκοσλαβίοι 19
DE - Πλειονότητα 15

EL - Αλβανοί 7
EL - Ρομά 49
EL - Πλειονότητα 9

ES - Βορειοαφρικανοί 1
ES - Νοτιοαμερικανοί 9
ES - Ρουμάνοι 1
ES - Πλειονότητα 12

FR - Βορειοαφρικανοί 9
FR - Υποσαχάριοι Αφρικανοί 8
FR - Πλειονότητα 18

IT - Αλβανοί 4
IT - Βορειοαφρικανοί 9
IT - Ρουμάνοι 4
IT - Πλειονότητα 16

HU - Ρομά 8
HU - Πλειονότητα 6

RO - Ρομά 27
RO - Πλειονότητα 29

SK - Ρομά 19
SK - Πλειονότητα 22

Σας συνέλαβε/μετέφερε σε αστυνομικό τμήμα

BE - Βορειοαφρικανοί 4
BE - Τούρκοι 7
BE - Πλειονότητα 8

BG - Ρομά 0
BG - Τούρκοι 2
BG - Πλειονότητα 1

DE - Τούρκοι 2
DE - Πρώην Γιουγκοσλαβίοι 1
DE - Πλειονότητα 0

EL - Αλβανοί 11
EL - Ρομά 34
EL - Πλειονότητα 2

ES - Βορειοαφρικανοί 5
ES - Νοτιοαμερικανοί 5
ES - Ρουμάνοι 1
ES - Πλειονότητα 5

FR - Βορειοαφρικανοί 3
FR - Υποσαχάριοι Αφρικανοί 7
FR - Πλειονότητα 1

IT - Αλβανοί 1
IT - Βορειοαφρικανοί 4
IT - Ρουμάνοι 3
IT - Πλειονότητα 0

HU - Ρομά 3
HU - Πλειονότητα 0

RO - Ρομά 1
RO - Πλειονότητα 1

SK - Ρομά 3
SK - Πλειονότητα 0

Δέχθηκε χρήματα ή άλλου είδους δωροδοκία

BE - Βορειοαφρικανοί 1
BE - Τούρκοι 3
BE - Πλειονότητα 7

BG - Ρομά 6
BG - Τούρκοι 4
BG - Πλειονότητα 2

DE - Τούρκοι 0
DE - Πρώην Γιουγκοσλαβίοι 0
DE - Πλειονότητα 0

EL - Αλβανοί 0
EL - Ρομά 1
EL - Πλειονότητα 0

ES - Βορειοαφρικανοί 0
ES - Νοτιοαμερικανοί 0
ES - Ρουμάνοι 0
ES - Πλειονότητα 0

FR - Βορειοαφρικανοί 0
FR - Υποσαχάριοι Αφρικανοί 0
FR - Πλειονότητα 1

IT - Αλβανοί 0
IT - Βορειοαφρικανοί 2
IT - Ρουμάνοι 0
IT - Πλειονότητα 1

HU - Ρομά 2
HU - Πλειονότητα 3

RO - Ρομά 4
RO - Πλειονότητα 1

SK - Ρομά 1
SK - Πλειονότητα 1

Άλλο

BE - Βορειοαφρικανοί 11
BE - Τούρκοι 23
BE - Πλειονότητα 26

BG - Ρομά 1
BG - Τούρκοι 1
BG - Πλειονότητα 2

DE - Τούρκοι 15
DE - Πρώην Γιουγκοσλαβίοι 7
DE - Πλειονότητα 15

EL - Αλβανοί 1
EL - Ρομά 2
EL - Πλειονότητα 1

ES - Βορειοαφρικανοί 3
ES - Νοτιοαμερικανοί 3
ES - Ρουμάνοι 0
ES - Πλειονότητα 13

FR - Βορειοαφρικανοί 1
FR - Υποσαχάριοι Αφρικανοί 1
FR - Πλειονότητα 3

IT - Αλβανοί 0
IT - Βορειοαφρικανοί 1
IT - Ρουμάνοι 3
IT - Πλειονότητα 3

HU - Ρομά 3
HU - Πλειονότητα 10

RO - Ρομά 5
RO - Πλειονότητα 3

SK - Ρομά 3
SK - Πλειονότητα 1

μειονότητες υποβάλλονται συχνότερα σε ανάκριση από την αστυνομία κατά την επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων.

Οι Ρομά στην Ελλάδα εμφανίζονται ως ομάδα η οποία υφίσταται την εντονότερη αστυνόμευση και είναι από τις πρώτες ομάδες των ερωτηθέντων που έχει υποστεί σε μεγάλο βαθμό παρεμβατικές αστυνομικές ενέργειες, μεταξύ όλων των ομάδων της πλειονότητας και των μειονοτήτων που μετείχαν στην έρευνα και στα δέκα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, την τελευταία φορά που τους σταμάτησε η αστυνομία, 49% των Ρομά στην Ελλάδα δέχτηκαν πρόστιμο, 41% υποβλήθηκαν σε αλκοτέστ ή εξέταση για την ανίχνευση ναρκωτικών ουσιών και 34% συνελήφθησαν ή/και μεταφέρθηκαν σε αστυνομικό τμήμα.

Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι σε ορισμένα κράτη μέλη η φύση των επιτόπιων εξακρίβωσεων στοιχείων και ο τρόπος επιλογής των ατόμων ή των ομάδων που υποβάλλονται σε εξακρίβωση πρέπει, ενδεχομένως, να αποτελέσουν αντικείμενο συστηματικής παρακολούθησης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εξακρίβώσεις διενεργούνται δίκαια και ότι τα χρησιμοποιούμενα μέσα είναι αναλογικά προς το επιδιωκόμενο τελικό αποτέλεσμα.

Επί του παρόντος, εκ των 27 κρατών μελών της ΕΕ, μόνο το Ηνωμένο Βασίλειο καταγράφει συστηματικά όλες τις επιτόπιες εξακρίβώσεις στοιχείων, περιλαμβανομένων πληροφοριών που αφορούν την εθνοτική προέλευση των ατόμων που υποβάλλονται σε εξακρίβωση, δημοσιοποιώντας τις πληροφορίες αυτές. Δεδομένα αυτού του είδους είναι απαραίτητα για τον προσδιορισμό του ενδεχομένου δυσανάλογης υποβολής ορισμένων κοινοτήτων σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων και πρέπει να εξετάζονται σε συνδυασμό με στοιχεία που υποδεικνύουν το κατά πόσον οι έλεγχοι ακολούθησαν ή απέτρεψαν κάποια παράνομη πράξη.

Μεταχείριση από την αστυνομία κατά την επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων και εμπιστοσύνη στην αστυνομία

Μεταχείριση από την αστυνομία κατά την επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων

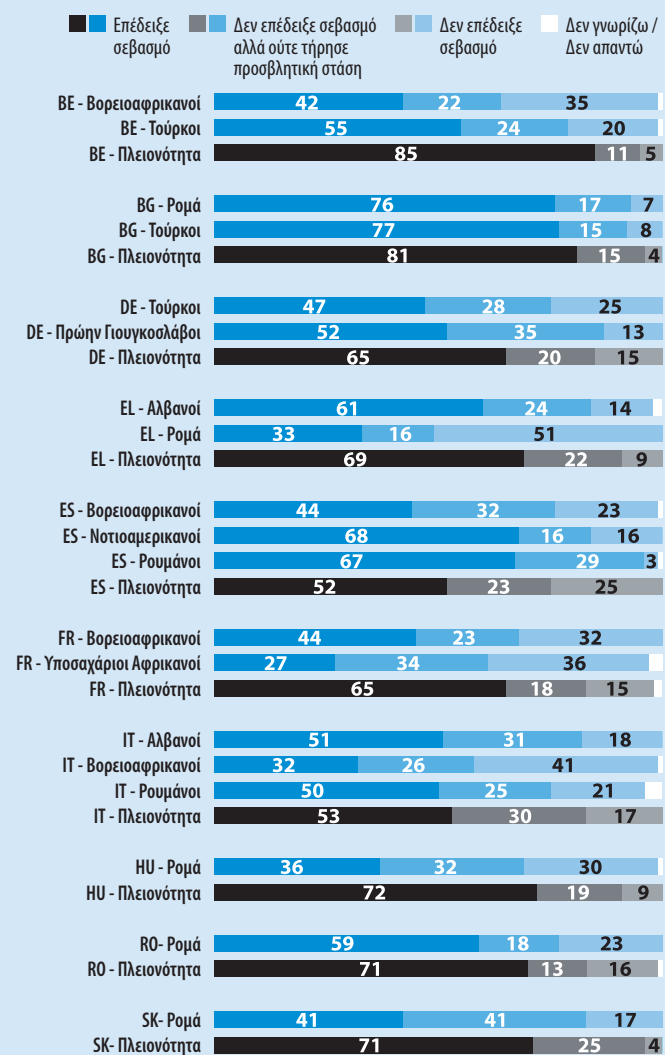
Όσον αφορά την τελευταία φορά που τους σταμάτησε η αστυνομία, οι ερωτηθέντες ρωτήθηκαν πόσο σεβασμό έδειξε η αστυνομία στο πρόσωπό τους. Στην εικόνα 6 περιγράφεται η γνώμη που έχουν οι διάφορες ομάδες ερωτηθέντων για τη μεταχείρισή τους από την αστυνομία.

Από τα αποτελέσματα προκύπτει σαφώς ότι οι ερωτηθέντες από την πλειονότητα του πληθυσμού τείνουν να πιστεύουν ότι η αστυνομία τους μεταχειρίστηκε με σεβασμό όταν τους σταμάτησε, ενώ περισσότεροι ερωτηθέντες μέλη μειονοτήτων ανέφεραν ότι η αστυνομία δεν τους μεταχειρίστηκε με σεβασμό.

Για παράδειγμα, στο Βέλγιο 42% των Βορειοαφρικανών ερωτηθέντων, 55% των Τούρκων ερωτηθέντων και 85% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού πιστεύουν ότι η αστυνομία τους μεταχειρίστηκε με σεβασμό την τελευταία φορά που τους σταμάτησε, ενώ 35% των Βορειοαφρικανών ερωτηθέντων, 20% των Τούρκων ερωτηθέντων και 5% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού πιστεύουν ότι η αστυνομία δεν τους μεταχειρίστηκε με σεβασμό.

Εικόνα 6

Πόσο σεβασμό επέδειξε η αστυνομία την τελευταία φορά που σας σταμάτησε (%)

EU-MIDIS, ερώτηση F8

Συγκεκριμένα, στη Βουλγαρία τα τρία τέταρτα και πλέον του συνόλου των ερωτηθέντων (76% των ερωτηθέντων Ρομά, 77% των Τούρκων ερωτηθέντων και 81% των ερωτηθέντων από την πλειονότητα του πληθυσμού) ανέφεραν ότι η αστυνομία τους μεταχειρίστηκε με σεβασμό την τελευταία φορά που τους σταμάτησε. Τα ποσοστά αυτά βρίσκονται σε αξιοσημείωτη αντίθεση με τα ποσοστά των ερωτηθέντων Ρομά σε άλλα κράτη μέλη, όταν, για παράδειγμα, μόλις 36% των Ούγγρων Ρομά έναντι 72% της πλειονότητας του πληθυσμού αναφέρουν ότι η αστυνομία τους μεταχειρίστηκε με σεβασμό.

Εμπιστοσύνη, εν γένει, στην αστυνομία – ανεξαρτήτως των επιτόπιων εξακριβώσεων στοιχείων

Από τη σύγκριση των απαντήσεων που δόθηκαν από τα ερωτηθέντα μέλη μειονοτήτων και τους ερωτηθέντες της πλειονότητας του πληθυσμού στο ίδιο κράτος μέλος σε μια άλλη ερώτηση σχετικά με τη εμπιστοσύνη, εν γένει, στην αστυνομία, η οποία τέθηκε πριν από τις ειδικές ερωτήσεις σχετικά με τις επιτόπιες εξακριβώσεις στοιχείων, προκύπτει μια μεικτή εικόνα. Για παράδειγμα, βάσει της εικόνας 7:

- **στην Ισπανία**, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δήλωσαν ότι «τείνουν να εμπιστεύονται» την αστυνομία ήταν παρόμοιο σε διαφορετικές ομάδες: στους Βορειοαφρικανούς (52%), στους Νοτιοαμερικανούς (63%), στους Ρουμάνους (67%) και στην πλειονότητα του πληθυσμού (62%),
- **στη Γερμανία**, υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης στην αστυνομία αναφέρονται από όλες τις ομάδες, με τα υψηλότερα να καταγράφονται στην πλειονότητα του πληθυσμού (89%), σε σύγκριση με τους Τούρκους ερωτηθέντες (63%) και τους ερωτηθέντες από την πρώην Γιουγκοσλαβία (75%),

- **στην Ελλάδα**, ο αλβανικός πληθυσμός μεταναστών παρουσιάζει τα υψηλότερα ποσοστά εμπιστοσύνης στην αστυνομία (66%), σε σύγκριση με τους Ρομά (36%) και την πλειονότητα του πληθυσμού (49%). Τα υψηλά ποσοστά εμπιστοσύνης των Αλβανών εξηγούνται εν μέρει από τις προσδοκίες τους όσον αφορά την αστυνόμευση σε σχέση με τα βιώματά τους στην Αλβανία.

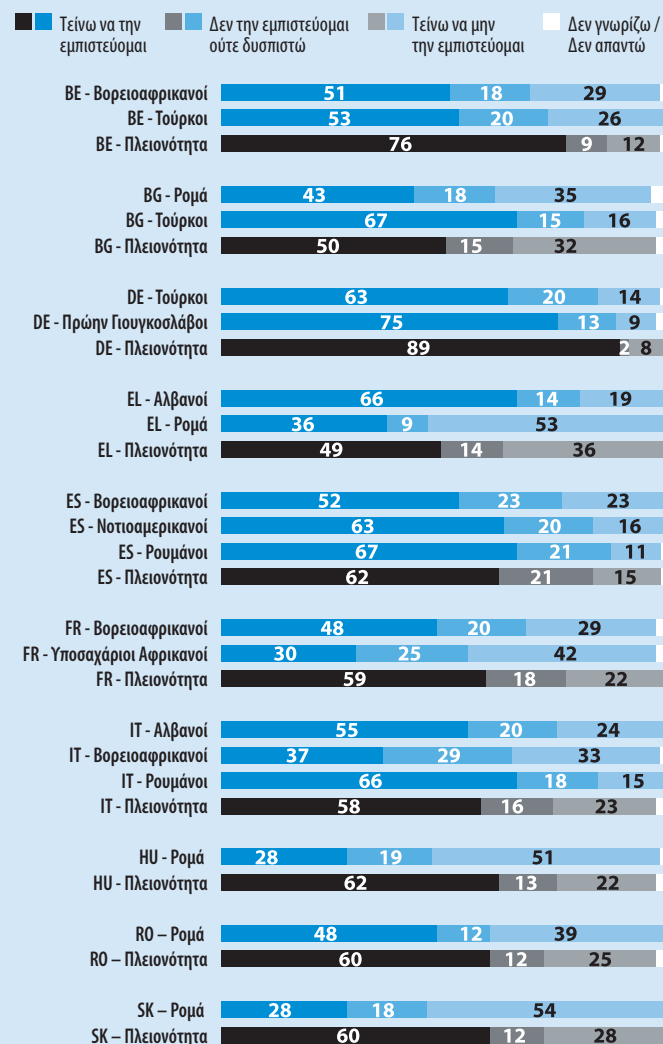
Σχέση μεταξύ της εμπιστοσύνης στην αστυνομία και της συμπεριφοράς της αστυνομίας κατά τις επιτόπιες εξακριβώσεις στοιχείων

Από τη σύγκριση των αποτελεσμάτων σχετικά με τα συνολικά επίπεδα εμπιστοσύνης στην αστυνομία, βάσει των απαντήσεων που δοθήκαν από τα μέλη μειονοτήτων όταν ρωτήθηκαν κατά πόσον θεωρούν ότι υπήρξαν θύματα εθνοτικού χαρακτηρισμού την τελευταία φορά που τους σταμάτησε η αστυνομία, προκύπτει μια σαφής τάση, συγκεκριμένα:

50% των ερωτηθέντων που υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία και δεν θεώρησαν το γεγονός αποτέλεσμα εθνοτικού χαρακτηρισμού δήλωσαν ότι γενικά τείνουν να εμπιστεύονται την αστυνομία, ενώ μόλις 27% των ερωτηθέντων που υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία και θεώρησαν το γεγονός αποτέλεσμα εθνοτικού χαρακτηρισμού δήλωσαν ότι γενικά τείνουν να εμπιστεύονται την αστυνομία. Ως εκ τούτου, υπάρχει μια προφανής σύνδεση μεταξύ των αντιλήψεων περί διακριτικής μεταχείρισης από την αστυνομία και των γενικών επιπέδων εμπιστοσύνης στην αστυνόμευση.

Εικόνα 7

Εμπιστοσύνη στην αστυνομία (%)

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ

Παράλληλα με την εθνοτική προέλευση και το καθεστώς μετανάστη, που είναι το επίκεντρο της EU-MIDIS, η έρευνα συνέλεξε πληροφορίες σχετικά με μια σειρά προσωπικών χαρακτηριστικών για όλους τους ερωτηθέντες από τις μειονότητες οι οποίοι μετείχαν στην έρευνα, όπως φύλο, ηλικία και καθεστώς απασχόλησης.

Οι πληροφορίες αυτές παρέχουν περαιτέρω στοιχεία σχετικά με τις διαφορές στις εμπειρίες από τις επιτόπιες εξακρίβωσεις στοιχείων –το ποσοστό των ερωτηθέντων που υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία. Επίσης, παρέχουν στοιχεία σχετικά με τις αντιλήψεις για τις επιτόπιες εξακρίβωσεις στοιχείων –το ποσοστό των ερωτηθέντων που υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση και θεώρησαν ότι αυτό συνέβη λόγω της εθνοτικής ή μεταναστευτικής τους προέλευσης, ή αλλιώς λόγω «εθνοτικού χαρακτηρισμού».

Τα πορίσματα αυτά υποδεικνύουν τις ομάδες που υποβάλλονται συχνότερα σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων και θεωρούν το γεγονός αυτό αποτέλεσμα διακριτικής μεταχείρισης και, κατ' επέκταση, υποδεικνύουν τις ομάδες εκείνες τις οποίες η αστυνομία πρέπει να μεταχειρίζεται με ευαισθησία προκειμένου να αποφεύγονται οι κατηγορίες διακριτικής μεταχείρισης.

Από τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα για όλα τα ερωτηθέντα μέλη μειονοτήτων προκύπτουν ορισμένες διαπιστώσεις οι οποίες συνοψίζονται ως ακολούθως:

- **Φύλο:** οι άνδρες υποβάλλονται σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων συχνότερα από τις γυναίκες. Κατά μέσο όρο, σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων τους τελευταίους 12 μήνες υποβλήθηκε το 35% των ερωτηθέντων ανδρών από τις μειονότητες και το 14% των ερωτηθεισών γυναικών από τις μειονότητες. Οι άνδρες που θεωρούν ότι η αστυνομία τους σταμάτησε λόγω εθνοτικού χαρακτηρισμού είναι πολύ περισσότεροι (38%) από τις γυναίκες (28%).
- **Ηλικία:** σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων τους τελευταίους 12 μήνες υποβλήθηκε το 15% των ερωτηθέντων ηλικίας 50 ετών και άνω, έναντι 28% των ερωτηθέντων ηλικίας 16-24 ετών, 27% των ερωτηθέντων ηλικίας 25-34 ετών και 25% των ερωτηθέντων ηλικίας 35-49 ετών. Η αντίληψη ότι η επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων ήταν αποτέλεσμα εθνοτικού χαρακτηρισμού ήταν συνθετότερη στις ομάδες μικρότερης ηλικίας παρά στους ερωτηθέντες ηλικίας άνω των 50 ετών (29%).
- **Μορφωτικό επίπεδο:** όσο υψηλότερο ήταν το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων (ανάλογα με τα έτη σχολικής εκπαίδευσης), τόσο πιθανότερο ήταν να αναφέρουν ότι υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων κατά τους 12 τελευταίους μήνες. Για παράδειγμα, το ποσοστό των

ερωτηθέντων με 5 ή λιγότερα έτη σχολικής εκπαίδευσης οι οποίοι ανέφεραν ότι υποβλήθηκαν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων κατά τους 12 τελευταίους μήνες ήταν 16%, έναντι 22% των ερωτηθέντων με 6-9 έτη σχολικής εκπαίδευσης, 25% των ερωτηθέντων με 10-13 έτη σχολικής εκπαίδευσης και 29% των ερωτηθέντων με 14 ή περισσότερα έτη σχολικής εκπαίδευσης. Η τάση αυτή μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι οι μορφωμένοι ερωτηθέντες είναι περισσότερο ενταγμένοι στον βασικό κορμό της κοινωνίας και, κατ' επέκταση, περισσότερο εκτεθειμένοι στους αστυνομικούς ελέγχους, καθώς ενδέχεται να εργάζονται ή να διέρχονται συχνά από περιοχές στις οποίες διαμένει και δραστηριοποιείται ως επί το πλείστον η πλειονότητα του πληθυσμού. Ως εκ τούτου, είναι πιο ευάλωτοι στους αστυνομικούς ελέγχους καθώς θεωρούνται «παράταιροι» σε ορισμένα περιβάλλοντα⁵. Μια άλλη εξήγηση είναι το γεγονός ότι τα άτομα με περισσότερα έτη σχολικής εκπαίδευσης έχουν μεγαλύτερη επίγνωση των δικαιωμάτων τους και για τον λόγο αυτό αντιλαμβάνονται, ίσως, καλύτερα περιστάσεις που μπορούν να θεωρηθούν ότι υποθάλπουν διακρίσεις.

- **Καθεστώς απασχόλησης:** οι απασχολούμενοι και άνεργοι ερωτηθέντες (28% και 26% αντιστοίχως) ήταν πιο πιθανό να υποβληθούν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων από την αστυνομία κατά τους 12 τελευταίους μήνες από ό,τι ερωτηθέντες που δήλωσαν ως απασχολησή τους την οικιακή φροντίδα ή άμισθες δραστηριότητες (14%), ή που δεν ήταν ενεργοί (9%), περιλαμβανομένων των συνταξιούχων και των φοιτητών. Τα αποτελέσματα αυτά γίνονται καλύτερα κατανοητά εάν θεωρηθεί ότι από τους ερωτηθέντες που δήλωσαν ως απασχολησή τους την οικιακή φροντίδα ή άμισθες δραστηριότητες οι περισσότεροι ήταν γυναίκες και οι γυναίκες, όπως προαναφέρθηκε, είναι λιγότερο πιθανό να υποβληθούν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων σε σύγκριση με τους άνδρες. Παράλληλα, όπως υποδεικνύουν και τα αποτελέσματα σχετικά με την ηλικία, οι συνταξιούχοι, οι οποίοι είναι ηλικίας 50 ετών και άνω, είναι λιγότερο πιθανό να υποβληθούν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων σε σύγκριση με τους νέους.
- **Παραδοσιακή ή θρησκευτική ενδυμασία:** οι συμμετέχοντες στην έρευνα ρωτήθηκαν εάν φορούν παραδοσιακή ή θρησκευτική ενδυμασία όταν κυκλοφορούν δημοσίως. Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι αυτό ισχύει ως επί το πλείστον για τις ερωτηθείσες. Από τα αποτελέσματα σχετικά με το φύλο προκύπτει ότι οι γυναίκες που φορούν παραδοσιακή ή θρησκευτική ενδυμασία είναι σχεδόν εξίσου πιθανό να υποβληθούν σε επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων με τις γυναίκες που δεν φορούν ενδυμασία αυτού του είδους, με τις ίδιες διαπιστώσεις να ισχύουν και για τους άνδρες. Παράλληλα, ίδια ποσοστά ερωτηθέντων που φορούν παραδοσιακή ενδυμασία και ερωτηθέντων που δεν φορούν θεωρούν

⁵ Sollund, R. (2006), Racialisation in police stop and search practice-the Norwegian case, στο *Critical Criminology*, Vol. 14 No. 3, special issue on 'Ethnic Profiling, Criminal (In)Justice and Minority Populations', σ. 265-292.

ότι η αστυνομία τους σταμάτησε λόγω «εθνοτικού χαρακτηρισμού» –γεγονός το οποίο υποδεικνύει ότι η εθνοτική προέλευση ενός ατόμου, ανεξαρτήτως ενδυμασίας, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα των εμπειριών και των αντιλήψεών του σχετικά με την επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων. Σε σύγκριση με την ενδυμασία, άλλοι παράγοντες, όπως το αρσενικό φύλο (σε συνδυασμό με την εθνοτική προέλευση), φαίνεται ότι επηρεάζουν εντονότερα την πιθανότητα αστυνομικού ελέγχου και τις αντιλήψεις περί εθνοτικού χαρακτηρισμού.

• **Εθνική γλώσσα ως μητρική γλώσσα:** μεταξύ των ερωτηθέντων που πιστεύουν ότι η τελευταία επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων στην οποία υποβλήθηκαν ήταν αποτέλεσμα «εθνοτικού χαρακτηρισμού» είναι αυτοί που μιλούν την εθνική γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο ζουν ως μητρική τους γλώσσα (46% μιλούν την εθνική γλώσσα έναντι ποσοστού 33% που δεν την μιλούν). Μια εξήγηση θα μπορούσε να είναι ότι όσο περισσότερο ενταγμένοι είναι οι ερωτηθέντες τόσο περισσότερο θεωρούν τη μεταχείρισή τους αποτέλεσμα διάκρισης.

ΘΥΜΑΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Πέραν των ερωτήσεων σχετικά με τις επιτόπιες εξακριβώσεις στοιχείων και την εμπιστοσύνη στην αστυνομία, στο πλαίσιο της EU-MIDIS τέθηκε στους συμμετέχοντες μια σειρά ερωτήσεων σχετικά με τις εμπειρίες τους ως θυμάτων εγκληματικών ενεργειών. Όσον αφορά επιθέσεις και απειλές εκ του σύνεγγυς, καθώς και σοβαρές περιπτώσεις παρενόχλησης, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν κατήγγειλαν τα περιστατικά αυτά στην αστυνομία -οι ίδιοι ή κάποιος άλλος- και εάν όχι τους λόγους για τους οποίους συνέβη αυτό.

Στην εικόνα 8 παρατίθενται οι λόγοι για τους οποίους δεν καταγγέλθηκε το πιο πρόσφατο περιστατικό επίθεσης, απειλής ή σοβαρής παρενόχλησης κατά των ερωτηθέντων μελών μειονοτήτων που ανέφεραν ότι υπήρξαν θύματα εγκληματικής ενέργειας εκ του σύνεγγυς. Δόθηκε στους ερωτηθέντες η δυνατότητα να περιγράψουν τους λόγους για τους οποίους δεν υπέβαλαν καταγγελία και οι υπεύθυνοι των συνεντεύξεων ταξινόμησαν αντιστοίχως τις απαντήσεις σε 11 κατηγορίες πιθανών λόγων.

• Ένα στα δύο θύματα επίθεσης, απειλών ή σοβαρής παρενόχλησης (48%) ανέφερε ότι δεν κατήγγειλε τα περιστατικά αυτά στην αστυνομία επειδή δεν ήταν βέβαιο ότι η αστυνομία ήταν σε θέση να κάνει κάτι.

• 13% των θυμάτων δεν κατήγγειλαν το περιστατικό στην αστυνομία λόγω της αναστάτωσης που θα τους προκαλούσε μια τέτοια ενέργεια, π.χ. λόγω χρονοβόρων και γραφειοκρατικών διαδικασιών.

• 13% των θυμάτων δεν κατήγγειλαν το περιστατικό στην αστυνομία επειδή αντιπαθούσαν ή φοβόταν την αστυνομία ή/και επειδή είχαν προηγούμενη δυσάρεστη εμπειρία με την αστυνομία.

Οι διαπιστώσεις αυτές υποδεικνύουν χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης στην αστυνόμευση ως δημόσια υπηρεσία για τα μέλη μειονοτήτων που πέφτουν θύματα εγκληματικών ενεργειών. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η διαπίστωση ότι το 13% των θυμάτων από τις μειονότητες δεν υποβάλλουν καταγγελία στην αστυνομία λόγω πολύ αρνητικών αντιλήψεων και εμπειριών αστυνόμευσης. Από την εξέταση αυτών των αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με τα πορίσματα της έρευνας σχετικά με την εμπιστοσύνη, εν γένει, στην αστυνομία και τον σεβασμό με τον οποίο θεωρούν τα μέλη μειονοτήτων ότι τα μεταχειρίστηκε η αστυνομία την τελευταία φορά που τα σταμάτησε, προκύπτει σαφώς ότι πολλές μειονοτικές ομάδες δεν έχουν πολλή εμπιστοσύνη στην αστυνομία ως δημόσια υπηρεσία που μπορεί να τις βοηθήσει.

Εικόνα 8

Λόγοι για τη μη καταγγελία του πιο πρόσφατου περιστατικού επίθεσης, απειλής ή σοβαρής παρενόχλησης στην αστυνομία (%)

Δεδομένου ότι το ποσοστό στο οποίο ορισμένες ομάδες θεωρούν ότι έπεσαν θύματα ρατσισμού είναι ιδιαίτερα υψηλό –18% του συνόλου των ερωτηθέντων Ρομά και 18% του συνόλου των ερωτηθέντων Υποσαχάρων Αφρικανών θεωρούν ότι έπεσαν θύματα ρατσιστικής επίθεσης, απειλής ή σοβαρής παρενόχλησης–, τα πορίσματα της έρευνας σχετικά με τη μη υποβολή καταγγελιών υποδεικνύουν ότι χρειάζεται να καταβληθούν προσπάθειες για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των ευάλωτων θυμάτων στην αστυνομία ως υπηρεσία η οποία

μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά σε καταγγελίες ρατσιστικής θυματοποίησης. Στα αναλυτικά πορίσματα της έρευνας ανά μεμονωμένη ομάδα ερωτηθέντων, όπως παρατίθενται στην Έκθεση Βασικών Αποτελεσμάτων (2009), διευκρινίζονται οι περιπτώσεις ατόμων που ήταν ιδιαίτερα ευάλωτα σε εγκληματικές ενέργειες τις οποίες αντιλαμβάνονταν ως υποκινούμενες από ρατσιστικά κίνητρα, ενώ προσδιορίζονται τα ποσοστά καταγγελιών στην αστυνομία και, το σημαντικότερο, οι λόγοι για τη μη υποβολή καταγγελιών.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Τα πορίσματα της παρούσας έκθεσης «Εστίαση δεδομένων» θέτουν υπόψη των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, των αρχών επιβολής του νόμου και των μειονοτικών κοινοτήτων μια σειρά ζητημάτων, τα οποία μπορούν να διευθετηθούν σε τοπικό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο. Συγκεκριμένα:

- Η συλλογή ανώνυμων συγκεντρωτικών δεδομένων σχετικά με τις εμπειρίες επιτόπιας εξακρίβωσης στοιχείων ταξινομημένες ανά ομάδα εθνοτικής προέλευσης και άλλες μεταβλητές, όπως η ηλικία, μπορεί να συμβάλει στον προσδιορισμό μορφών ενδεχόμενων διακριτικών πρακτικών χαρακτηρισμού της αστυνομίας κατά τις επιτόπιες εξακριβώσεις στοιχείων. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να χρησιμεύσουν για την αντιμετώπιση τυχόν περιπτώσεων διακριτικής μεταχείρισης.⁶
- Αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με την έκταση, τη συχνότητα, τις συνθήκες και τη φύση των επιτόπιων εξακριβώσεων στοιχείων μπορούν να συμβάλλουν στον προσδιορισμό τάσεων ενδεχόμενης διακριτικής μεταχείρισης. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις αστυνομικές αρχές για την εξέταση και την αναθεώρηση των πρακτικών τους, λαμβανομένων υπόψη των παραμέτρων της μη διακριτικής μεταχείρισης και της αποτελεσματικής αστυνόμευσης.
- Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες συλλογής δεδομένων σχετικά με τις εμπειρίες των μειονοτήτων και της πλειονότητας του πληθυσμού κατά τις επιτόπιες εξακριβώσεις στοιχείων, ώστε να καταστεί εφικτός ο προσδιορισμός και η κατανόηση της ενδεχόμενης διακριτικής μεταχείρισης.

- Αν και η εφαρμογή διακριτικών πρακτικών εθνοτικού χαρακτηρισμού είναι δύσκολο να αποδειχθεί, τα υψηλά ποσοστά αναφοράς εμπειριών εθνοτικού χαρακτηρισμού από ορισμένες μειονοτικές κοινότητες υποδεικνύουν ότι πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ μειονοτήτων και αστυνομίας.
- Οι μειονότητες που θεωρούν ότι έχουν πέσει θύματα διακριτικών πρακτικών χαρακτηρισμού από την αστυνομία τείνουν να την εμπιστεύονται λιγότερο από ό,τι άλλες μειονότητες, γεγονός το οποίο υποδεικνύει ότι, παράλληλα με τις προσπάθειες για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των μειονοτήτων στην αστυνομία, πρέπει να εξεταστεί ο αρνητικός αντίκτυπος των αστυνομικών ενεργειών.
- Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν την ανάγκη βελτίωσης της γνώμης των μειονοτήτων για την αστυνομία ως δημόσια υπηρεσία η οποία μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των θυμάτων εγκληματικών ενεργειών και ιδίως στις ανάγκες των θυμάτων ρατσιστικών εκδηλώσεων.

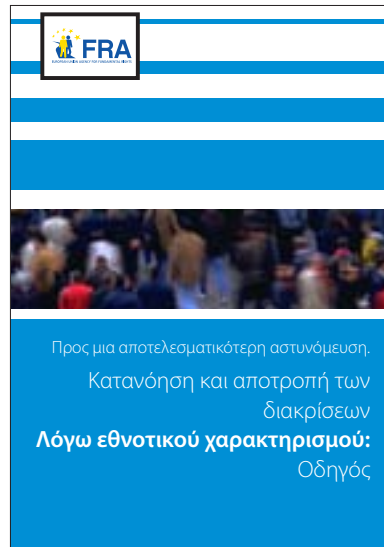
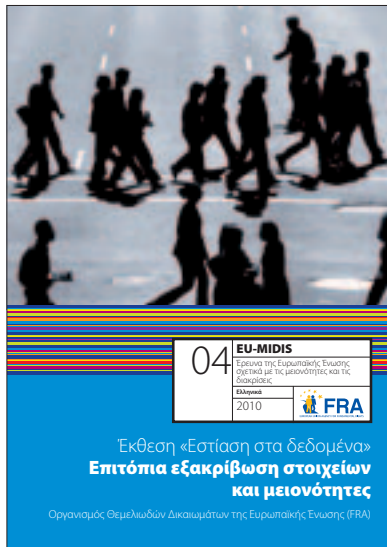
Τα αποτελέσματα της παρούσας έκθεσης «Εστίαση στα δεδομένα» είναι σκόπιμο να ληφθούν υπόψη παράλληλα με τα πορίσματα της δημοσίευσης του FRA με τίτλο «Προς μια αποτελεσματικότερη αστυνόμευση. Κατανόηση και αποτροπή των διακρίσεων λόγω εθνοτικού χαρακτηρισμού: Οδηγός» (2010).

⁶ Η EU-MIDIS διαπίστωσε ότι, κατά μέσο όρο, οι περισσότεροι ερωτηθέντες που μετείχαν στην έρευνα συμφωνούν με την ανώνυμη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την εθνοτική τους προέλευση, εφόσον κάτι τέτοιο εξυπηρετεί τον εντοπισμό πρακτικών διακριτικής μεταχείρισης.

Η παρούσα έκθεση εμπίπτει στο άρθρο 21, σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων,
του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι δύο ακόλουθες εκθέσεις του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) εξετάζουν άμεσα συνδεδεμένα θέματα που αφορούν τη σχέση των μειονοτήτων και της αστυνομίας.

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EU-MIDIS

Έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις μειονότητες και τις διακρίσεις

Έκθεση «Εστίαση στα δεδομένα»

Επιτόπια εξακρίβωση στοιχείων και μειονότητες

Σχεδιασμός: Red hot 'n' cool, Βιέννη

2011 - 16 σελ. - 21 x 29,7 cm

ISBN-13: 978-92-9192-729-6

TK-30-09-255-EL-C

DOI: 10.2811/41463

Μεγάλο μέρος των πληροφοριών για τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι διαθέσιμο στο Διαδίκτυο. Η πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες είναι εφικτή μέσω του δικτυακού τόπου του FRA (<http://fra.europa.eu>).

© Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή, εκτός αν πρόκειται για εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο να αναφέρεται η πηγή.

Η άδεια για οποιαδήποτε χρήση ή αναπαραγωγή των φωτογραφιών που περιέχονται στην έκθεση πρέπει να ζητείται απευθείας από τον κάτοχο των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

© Aaron Kohr - Fotolia.com

ISBN 978-92-9192-729-6

9 789291 927296

TK-30-09-255-EL-C

ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΤΟΝ ΔΙΚΤΥΑΚΟ ΤΟΠΟ:
<http://fra.europa.eu/eu-midis>

ΔΕΙΤΕ ΕΠΙΣΗΣ:

EU-MIDIS Main Results Report

Η EU-MIDIS με μια ματιά

Εστίαση στα δεδομένα 1: οι Ρομά

Data In Focus 2: Muslims

Data In Focus 3: Rights Awareness
and Equality Bodies

TECHNICAL REPORT (ON-LINE)

SURVEY QUESTIONNAIRE (ON-LINE)

Υπηρεσία Εκδόσεων